

Forslag

til

Lov om handelshøjskoler.

Fremsat den 12. marts 1965 af *undervisningsministeren*.

Kap. I.

Handelshøjskoler.

§ 1. De selvejende institutioner Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus er højere læreanstalter, som har til formål at meddele undervisning og drive forskning inden for erhvervsøkonomiske og dermed beslægtede samt erhvervsproglige fagområder.

§ 2. De nærmere regler om handelshøjskolernes undervisning og eksaminer fastsættes ved kgl. anordning.

§ 3. Ved kgl. anordning kan der gives en handelshøjskole ret til at tildele den erhvervsøkonomiske og den erhvervsproglige doktorgrad.

§ 4. En handelshøjskoles organer er: et styrelsesråd, et undervisningsråd og et rektorembede. De nærmere regler om organernes sammensætning og kompetence fastsættes ved kgl. anordning. Med undervisningsministerens godkendelse kan der ved en handelshøjskole oprettes fagråd til at varetage dele af undervisningsrådets opgaver.

§ 5. Rektor udnævnes af kongen for et tidsrum på højst 5 år efter indstilling af handelshøjskolens undervisningsråd. Indstillingen skal være tiltrådt af styrelsesrådet. Rektor skal være professor ved handelshøjskolen.

Undervisningsmin. 225-2-1965.

133 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

Stk. 2. Til prorektor vælger undervisningsrådet én af handelshøjskolens professorer for en 2-årig periode.

§ 6. Handelshøjskolerne står under tilsyn af undervisningsministeren.

Kap. II.

Handelshøjskoleafdelinger.

§ 7. Med undervisningsministerens godkendelse kan erhvervsøkonomiske specialstudier med afsluttende diplomprøver oprettes ved institutioner uden for handelshøjskolerne. Sådant godkendelse kan begrænses til at gælde undervisning til og afholdelse af diplomprøvens første del alene.

Stk. 2. Godkendelse er betinget af, at

1. der efter undervisningsministerens skøn er tilstrækkeligt behov for sådan undervisning på det pågældende sted,
2. institutionen disponerer over studieledere og lærerkræfter med de fornødne kvalifikationer, samt at
3. vedkommende institution følger undervisningsplaner, som er godkendt af en handelshøjskole, og benytter vedkommende handelshøjskoles skriftlige eksamensopgaver og de af denne anvendte censorer.

Stk. 3. De nævnte institutioner, der betegnes som handelshøjskoleafdelinger, skal organiseres som selvejende institutioner, og deres vedtægter skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Med undervisningsministerens godkendelse kan de nævnte eller andre institutioner endvidere forberede til og afholde ensproglige og tresproglige korrespondenteksaminer på de i stk. 2 angivne betingelser.

§ 8. De i § 7 omhandlede institutioner står under tilsyn af undervisningsministeren.

Kap. III.

Almindelige bestemmelser.

§ 9. Udgifterne til driften af handelshøjskolerne og de i § 7 nævnte institutioner afholdes af statskassen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren og med godkendelse af finansudvalget, kan statskassen yde handelshøjskoler rente- og afdragsfrie lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger samt tilskud til indretning af lejede lokaler.

Stk. 3. Udstyr og lignende til brug for handelshøjskoler og de i § 7 nævnte institutioner stilles til rådighed af staten.

§ 10. Regler om adgangsbetingelser for studerende fastsættes af undervisningsministeren.

§ 11. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler om besættelse af lærerstillingen samt om lærernes og det øvrige personales løn- og tjenesteforhold.

§ 12. Betegnelsen „handelshøjskole“ må kun anvendes af Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus.

Stk. 2. Kun de i § 7 nævnte institutioner må betegne sig som „handelshøjskoleafdeling“.

Stk. 3. Dimittender fra handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger er eneberettigede til at anvende de betegnelser for gennemgået uddannelse, som fastsættes ved kgl. anordning.

Stk. 4. Den, der uberettiget anvender de i stk. 1-3 nævnte betegnelser, straffes med bøde.

§ 13. Loven træder i kraft den 1. august 1965.

Stk. 2. Lov nr. 272 af 14. juni 1951 om handelshøjskoler ophæves.

§ 14. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Indledning.

De senere års udvikling inden for handelshøjskolevæsenet har såvel på det økonomiske, organisatoriske som det undervisningsmæssige område medført en række ændringer, som på afgørende måde har forrykket det grundlag, som handelshøjskolevæsenet hidtil har bygget på.

For de økonomiske forholds vedkommende afholder staten cirka halvdelen af skolernes driftsudgifter, medens de øvrige udgifter indtil efteråret 1961 forudsattes dækket gennem studieafgifter betalt af de studerende og tilskud fra erhvervslivet. I efteråret 1961 blev det imidlertid af staten pålagt skolerne at undlade at opkræve studieafgifter, mod at staten årligt refunderede højskolerne et beløb, svarende til hvad de da gældende studieafgifter ville have indbragt. De følgende års udvikling medførte en meget betydelig stigning i højskolernes driftsudgifter på grund af de stedfunde lønstigninger, et stigende elevtal og en øget indsats på såvel det undervisningsmæssige som det forskningsmæssige område. Da der ikke siden 1961 er gennemført nogen regulering af de omhandlede afgifter, har resultatet været, at skolernes drift har medført et stadigt stigende underskud.

For de organisatoriske spørgsmåls vedkommende har den omstændighed, at de to handelshøjskoler i København og Århus efterhånden har opbygget et undervisningsprogram og et videnskabeligt forskningsapparat på linie med andre højere læreanstalter, gradvist medført en tilpasning af den hidtidige historisk bestemte organisationsform, hvorefter en af erhvervsrepræsentanter bestående bestyrelse havde ansvaret for såvel de økonomiske som alle øvrige forhold på højskolerne, idet alle spørgsmål angående forskningen og den pædagogiske virksomhed nu i realiteten er overladt til kompetente organer bestående af højskolernes professorer og øvrige studieledere.

Undervisningsmæssigt har udviklingen medført en betydelig fare for, at forholdet mellem de to udbyggede handelshøjskoler i København og Århus på den ene side og handelshøjskoleafdelingerne på den anden side vil blive forrykket til ugunst for de sidstnævnte. Handelshøjskolerne i København og Århus har udbygget og uddybet deres undervisning på baggrund af det øgede forskningsarbejde. For at opretholde en ensartet undervisningskvalitet mellem handelshøjskolerne og handelshøjskoleafdelingerne er der behov for et

nærmere samarbejde i undervisningsmæssig henseende mellem disse institutioner og handelshøjskolerne i København og Århus.

Hertil kommer, at ønsket om etablering af videregående uddannelsesmuligheder uden for de områder af landet, hvor handelshøjskolerne eller handelshøjskoleafdelingerne i dag er placeret, har medført krav om oprettelse af flere handelshøjskoleafdelinger. Dette har yderligere understreget behovet for en nærmere overvejelse af, hvorledes udviklingen af handelshøjskolevæsenet bør forme sig, bl.a. under hensyn til en hensigtsmæssig udnyttelse af det begrænsede antal kvalificerede lærerkræfter.

Med henblik på en nærmere undersøgelse af de omhandlede spørgsmål nedsatte undervisningsministeriet den 28. februar 1962 et udvalg repræsenterende de relevante erhvervsorganisationer samt institutioner med den opgave at overveje handelshøjskolevæsenets økonomiske, organisatoriske og undervisningsmæssige forhold og i forbindelse hermed søge at tilvejebringe en plan for den fremtidige udvikling.

Nærværende lovforslag, der tilsigter at træde i stedet for lov nr. 272 af 14. juni 1951 om handelshøjskoler, er identisk med et af dette udvalg udarbejdet forslag til lov om handelshøjskoler. Der har i udvalget været enighed om forslaget.

Til lovforslaget knytter sig de som bilag 1 og 2 optagne udkast til kgl. anordninger for henholdsvis Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus. Disse udkast er ligeledes i overensstemmelse med de af udvalget udarbejdede udkast.

II. De undervisningsmæssige forhold.

Handelshøjskoleundervisningen omfatter erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige emneområder.

De erhvervsøkonomiske studier omfatter den almene erhvervsøkonomiske eksamen (HA), den handelsvidenskabelige kandidateksamen (cand. merc.), jfr. bekendtgørelse nr. 152 af 14. maj 1964, den handelsvidenskabelige licentiatgrad, jfr. bekendtgørelser nr. 133 af 13. april 1959 og nr. 172 af 27. maj 1964, samt de erhvervsøkonomiske specialstudier (HD) i forsikring, bankvæsen, regnskabsvæsen, organisation, salgsorganisation og reklame samt udenrigshandel, jfr. bekendtgørelser nr. 121 af 17. marts 1960 og nr. 250 af 29. juli 1961.

De erhvervsproglige studier omfatter den ensproglige korrespondenteksamen, den tresproglige korrespondenteksamen, samt særlige sprogprøver, jfr. bekendtgørelser nr. 122 af 17. marts 1960 og nr. 303 af 29. juli 1960.

Den omhandlede undervisning meddeles på to udbyggede handelshøjskoler i København og Århus og for et eller flere af de nævnte specialstudiers og et eller flere af de nævnte sprogstudiers vedkommende på 5 handelshøjskoleafdelinger, der er tilknyttet handelsskoler i Ålborg, Odense, Sønderborg, Kolding og Svendborg.

Handelshøjskolevæsenet i Danmark grundlagdes i året 1917, da Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse i København fra 1. oktober oprettede en ny afdeling under navn af Købmandsskolens handelshøjskoleafdeling. 5 år efter i 1922 udskiltes handelshøjskoleafdelingen fra Købmandsskolen og fik navnet Handelshøjskolen.

Den nye institution henvendte sig til en mere moden personkreds, end den der søgte Købmandsskolens almindelige undervisning, og den satte sig som mål „at give den yngre handelsstand adgang til at erhverve sig et dyberegående teoretisk kendskab til de forskellige områder af det moderne handelsliv og som forudsætning derfor et overblik over fag som økonomi, retslære o.s.v., der i mange tilfælde danner baggrunden for en virkelig forståelse af de specielle handelsvirksomheder.“¹⁾

Det første egentlige sammenhængende handelshøjskolestudium, det erhvervsøkonomiske specialstudium i regnskabsvæsen, blev i 1920 fastlagt i en særlig studieplan, og 2 år efter aflagde de to første dimittender diplomprøven i regnskabsvæsen. Året efter etableredes undervisning i bank- og børs-væsen, og samme år oprettedes en forsikringshøjskole.

I 1924 oprettedes det erhvervsøkonomiske dagstudium tilrettelagt som en 2-årig senere 3-årig undervisning. Fra 1929 gennemførtes dette studium efter faste studieplaner i overensstemmelse med en af handelsministeriet godkendt ordning.

I løbet af 30'erne oprettedes nye erhvervsøkonomiske specialstudier, herunder specialstudiet i salgsorganisation og reklame og i udenrigshandel. Endelig i 1961 etableredes specialstudiet i organisation.

Medens cand. merc. titlen tidligere var knyttet til et særligt kandidatstudium ændredes reglerne i 1959, således at cand. merc. titlen erhvervedes ved at bestå den almene erhvervsøkonomiske eksamen samt den afsluttende diplomprøve fra et af de

erhvervsøkonomiske specialstudier. Samtidigt etableredes et særligt handelsvidenskabeligt licentiatstudium, til hvilket studium der var adgang for enhver, der havde bestået de omhandlede 2 eksaminer med 1. karakter.

Den seneste væsentlige udbygning af de erhvervsøkonomiske studier skete ved udstedelse af den ovennævnte bekendtgørelse nr. 152 af 14. maj 1964 om den almene erhvervsøkonomiske eksamen og den handelsvidenskabelige kandidateksamen, hvorefter det almene erhvervsøkonomiske studium som hidtil gennemføres som en 3-års dagundervisning, men således at der oven på denne eksamen tilrettelægges et særligt studium førende til cand. merc. titlen. Dette sidstnævnte studium kan, hvis det gennemføres som heltidsstudium, afsluttes på 1½ år. Ifølge denne ordning vil efter en overgangsperiode cand. merc. titlen ikke længere kunne erhverves ved en kombination af den almene erhvervsøkonomiske eksamen samt den afsluttende diplomprøve fra et af de erhvervsøkonomiske specialstudier.

I året 1921 var påbegyndt en videregående sprogundervisning sigtende mod translatørekksamen. Til denne eksamen foretoges første gang indstilling i 1925; da kun få havde interesse for at gennemgå den fulde uddannelse til translatør, oprettedes i 1923 som et stadium på vejen hertil de ensproglige korrespondentprøver i hovedsprogene.

På Handelshøjskolen i København undervises i dag udover de nævnte sprogstudier tillige til den 3-sproglige korrespondenteksamen samt til de særlige sprogprøver.

I Århus påbegyndtes handelshøjskoleundervisningen i 1939 ved oprettelsen af diplomstudiet i regnskabsvæsen i tilknytning til Den jydsk Handelshøjskole. Undervisningsprogrammet er også her efterhånden blevet udvidet, således at Handelshøjskolen i Århus i dag underviser til den almene erhvervsøkonomiske eksamen, den handelsvidenskabelige kandidateksamen, de erhvervsøkonomiske specialstudier i regnskabsvæsen, udenrigshandel, organisation samt salgsorganisation og reklame.

Ved den ovennævnte bekendtgørelse af 27. maj 1964 er der tillagt Handelshøjskolen i Århus ret til at undervise til og tildele den handelsvidenskabelige licentiatgrad.

Ved Handelshøjskolen i Århus påbegyndtes undervisning på de ensproglige korrespondentstudier i engelsk og tysk i 1940 og i 1955 til det tresproglige korrespondentstudium.

¹⁾ Købmandsskolens Handelshøjskoleafdeling, København 1917.

I Ålborg og Odense påbegyndtes handelshøjskoleundervisning i henholdsvis 1940 og 1942, og ved begge handelshøjskoleafdelinger meddeles i dag undervisning til de erhvervsøkonomiske specialstudier i regnskabsvæsen samt i salgsorganisation og reklame.

Handelshøjskoleafdelingen i Kolding oprettedes i 1948 og i Sønderborg i 1961.

Handelshøjskoleafdelingen i Svendborg etableredes i 1953, men denne skole har ikke påbegyndt nye hold siden 1959.

Med hensyn til de erhvervsproglige studier uden for handelshøjskolerne i København og Århus etableredes i 1955 det tresproglige og det ensproglige korrespondentstudium ved Tietgenskolen i Odense og 2 år senere ved handelshøjskoleafdelingen i Ålborg. Endelig oprettedes i 1961 et hold til ensproglig korrespondenteksamen i engelsk i Sønderborg.

Tilgangen af studerende til handelshøjskolerne og handelshøjskoleafdelingerne fremgår af bilagene 3 og 4.

Som nævnt er der sideløbende med udviklingen af den erhvervsøkonomiske undervisning sket en udbygning af forskningen inden for de erhvervsøkonomiske discipliner såvel ved Handelshøjskolen i København som ved Handelshøjskolen i Århus. Forskningsarbejdet er ved begge de nævnte handelshøjskoler organiseret i tilknytning til en række videnskabelige institutter, af hvilke der i øjeblikket ved Handelshøjskolen i København findes 9 og ved Handelshøjskolen i Århus 7. Ved den førstnævnte handelshøjskole er for tiden normeret 14 professorembeder og ved den sidstnævnte højskole 6 professorembeder. Endelig udføres såvel ved Handelshøjskolen i København som ved Handelshøjskolen i Århus et erhvervsprogligt forskningsarbejde overvejende af leksikografisk karakter. Ved Handelshøjskolen i København er normeret et professorat i fransk og sprogsystematik.

Som en følge af den udvikling, der således er foregået, er handelshøjskolerne i København og Århus efterhånden blevet inddraget i det samarbejde, der foregår imellem universiteterne og de øvrige højere læreanstalter her i landet, og i lovforslaget foreslås det derfor at betegne disse handelshøjskoler som højere læreanstalter.

Udvalget har med hensyn til handelshøjskoleafdelingerne, af hvilke der ikke kræves forskningsvirksomhed, fremhævet kravet om, at handelshøjskoleafdelingernes undervisningsmæssige standard i forhold til handelshøjskolerne i København og Århus opretholdes og sikres. Udvalget har med dette formål for øje lagt vægt på, at der etableres et så nært samarbejde mellem den enkelte handelshøj-

skoleafdeling og de udbyggede handelshøjskoler som muligt.

Det er under hensyn hertil i lovforslagets § 7 forudsat, at godkendelse af en handelshøjskoleafdeling er betinget af, at der efter undervisningsministerens skøn er tilstrækkeligt behov for en sådan undervisning på det pågældende sted, at institutionen disponerer over studieledere og lærerkræfter med de fornødne kvalifikationer, samt at handelshøjskoleafdelingen benytter undervisningsplaner, som er godkendt af en handelshøjskole, og vedkommende handelshøjskoles skriftlige eksamensopgaver, samt endelig at afdelingen anvender de af denne handelshøjskole benyttede censorer.

Det forudsættes herved, at der påhviler såvel vedkommende handelshøjskole som den pågældende handelshøjskoleafdeling et ansvar for, at det nødvendige nære samarbejde udvikles, ligesom det forudsættes, at et sagkyndigt bedømmelsesudvalg med repræsentanter for handelshøjskolerne får lejlighed til at afgive indstilling over for undervisningsministeriet vedrørende ansættelse af studieledere og lærere ved handelshøjskoleafdelingerne.

Som det fremgår af vedlagte bilag 5, er det årlige antal dimittender fra flere handelshøjskoleafdelinger relativt beskedent. Under hensyn hertil samt til at der for tiden er en betydelig mangel på kvalificerede lærerkræfter, har man i udvalget overvejet, hvorvidt det måtte være rimeligt at opretholde de nuværende handelshøjskoleafdelinger. Udvalget har, bl. a. under hensyn til den betydning tilstedeværelsen af de eksisterende handelshøjskoleafdelinger kan antages at have for de pågældende områder af landet, ikke ment at burde foreslå en nedlæggelse af handelshøjskoleafdelinger, men har dog samtidigt med de ovennævnte kvalitetskrav for øje anset det for nødvendigt at fastholde de foranstående vilkår for godkendelse som også omfattende disse eksisterende handelshøjskoleafdelinger.

Med henblik på de tidligere omtalte ønsker fra flere landsdele om etablering af handelshøjskoleundervisning har udvalget i en erkendelse af den betydning, en lettere adgang til disse videregående handelsuddannelser kan have for det pågældende område, ikke villet udelukke, at der oprettes undervisning til de erhvervsøkonomiske specialstudier samt til korrespondentstudierne i områder uden for de eksisterende handelshøjskoleafdelinger eller handelshøjskole. Udvalget har imidlertid samtidig fundet det nødvendigt under hensyn til de beskedne dimittental fra de allerede eksisterende handelshøjskoleafdelinger og til knapheden på kvalificerede lærerkræfter at foreslå, at der åbnes mulighed for, at eventuelle nye handelshøjskoleafdelinger kan

etablere undervisning alene til 1. del af diplomprøverne. Dimittenderne herfra må derefter gennemgå 2. del af studiet ved en af de eksisterende undervisningsinstitutioner. Forudsat et tilstrækkeligt antal elever vil det formentlig være muligt at etablere en sådan særlig 2. dels undervisning som et 1-årigt heltidsstudium.

Udvalget har i forbindelse med disse overvejelser henvist til den ved Købmandsskolen i København oprettede videregående undervisning (Købmandsskolens Specialskoler). Denne undervisning, der tillige er under oprettelse flere steder i provinsen, formodes at kunne imødekomme i hvert fald en del af behovet for oprettelse af videregående handelsuddannelser.

Det bemærkes, at handelshøjskolerne er repræsenteret i det af undervisningsministeriet nedsatte planlægningsråd for de højere læreanstalter, og at ønsket om oprettelse af nye handelshøjskoleafdelinger vil blive forelagt dette planlægningsråd til erklæring.

Handelshøjskolerne i København og Århus har over for udvalget fremsat forslag om en videre udbygning af de erhvervsproglige studier til en erhvervsproglig afgangseksamen og en erhvervsproglig kandidateksamen. Denne eksamen, der bygger på nysproglig studentereksamen eller tilsvarende kundskaber og et 6-årigt handelshøjskolestudium vil efter forslaget sprogligt kvalificere dimittenderne til at bestride de mest krævende oversættelses- og tolkeopgaver i erhvervslivet samt til undervisning i sprog på de højere handelsskoler.

Det omhandlede forslag behandles for tiden af et af udvalget nedsat særligt underudvalg. Ifølge oplysninger fra dette underudvalg er forslaget tiltrådt af et flertal af underudvalgets medlemmer, herunder af repræsentanterne fra universiteterne i København og Århus. Underudvalgets endelige indstilling beror for tiden på nærmere forhandlinger med formanden for translator Kommissionen, der er medlem af underudvalget, vedrørende spørgsmålet om adgang for kandidaterne fra den omhandlede eksamen til autorisation som translatorer.

Udvalgets indstilling til undervisningsministeriet vedrørende den erhvervsproglige kandidateksamen forventes at foreligge i løbet af kortere tid. Den erhvervsproglige afgangseksamen og den erhvervsproglige kandidateksamen er omtalt i de som bilag 1 og 2 optagne udkast til kgl. anordninger, men omtalen af denne eksamen i de endelige anordninger vil naturligvis afhænge af, hvorvidt denne uddannelses tilrettelæggelse m. v. er endelig fastlagt på tidspunktet for anordningernes udstedelse.

III. De organisatoriske forhold.

Som anført i kapitel II er Handelshøjskolen i København oprettet af Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse. Handelshøjskolen i Århus og handelshøjskoleafdelingerne er oprettet af lokale handelsorganisationer.

Handelshøjskolen i København ejes og drives af Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse og ledes af foreningens bestyrelse. Handelshøjskolen i Århus er organiseret som en selvejende institution og ledes af institutionens bestyrelse. Handelshøjskoleafdelingerne er tilknyttet de lokale handelsskoler og er som sådanne for nogles vedkommende selvejende institutioner, medens de for andres vedkommende drives af de pågældende handelsstandsforeninger.

Den daglige ledelse er for de to handelshøjskoler vedkommende tillagt rektorembetet. For handelshøjskoleafdelingernes vedkommende påhviler den pædagogiske ledelse en studieleder, medens den administrative ledelse påhviler handelsskolens leder (forstander eller direktør).

Både ved Handelshøjskolen i København og ved Handelshøjskolen i Århus er oprettet undervisningsråd bestående af de ved den pågældende højskole ansatte professorer og øvrige studieledere. Undervisningsrådene, der ledes af rektorerne, afgiver indstilling vedrørende alle undervisningsmæssige problemer til vedkommende bestyrelse.

Under udvalgets drøftelser har repræsentanter for de bag handelshøjskolerne stående erhvervs-kredse og for handelshøjskolerne undervisningsråd givet udtryk for et stærkt ønske om at bevare det nærmest mulige samarbejde mellem erhvervslivet og handelshøjskolerne. For begge parter vedkommende lægger man vægt på, at den stadige, gensidige kontakt vil medvirke til at sikre såvel et tidsvarende og erhvervsnært indhold i uddannelsen som at de resultater, som forskningsarbejdet giver, snarest muligt videregives til erhvervslivet.

Den udvikling til højere læreanstalter, som handelshøjskolerne i København og Århus har gennemløbet i den seneste halve snes år, gør det naturligt, at ansvaret for højskolerne forskningsarbejde og for den pædagogiske virksomhed nu også formelt placeres hos akademiske organer i lighed med, hvad tilfældet er ved de øvrige højere læreanstalter.

Udvalget har under hensyn hertil indstillet, at handelshøjskolerne etableres som selvejende institutioner, samt at der for begge handelshøjskoler vedkommende etableres et styrelsesråd, et undervisningsråd samt et rektorembete.

Idet man for så vidt angår disse organers nærmere

sammensætning og kompetence henviser til bemærkningerne nedenfor ad lovforslagets § 4, bemærkes, at forslaget forudsætter en principiel kompetencefordeling imellem styrelsesråd og undervisningsråd, således at styrelsesrådet forvalter de højskolen betroede midler, medens undervisningsrådet har ansvaret for den på højskolen stedfindende undervisningsvirksomhed. Det forudsættes dog, jfr. anordningsudkastene, at visse vigtige afgørelser, der træffes af undervisningsrådet, skal forelægges styrelsesrådet, samt at indstillinger, der forelægges undervisningsministeriet, skal være påført bemærkning om styrelsesrådets opfattelse af spørgsmålet.

Med hensyn til handelshøjskoleafdelingerne har udvalget som nævnt i kapitel II været enig om at anbefale, at de eksisterende handelshøjskoleafdelinger opretholdes, og at nye afdelinger eventuelt kan oprettes, alt under forudsætning af, at de pågældende institutioner opfylder de i lovforslagets § 5 fastsatte vilkår for godkendelse.

Som et led i foranstaltningerne til sikring af handelshøjskoleafdelingernes undervisningsmæssige standard har udvalget endvidere foreslået, at handelshøjskoleafdelingerne organiseres som selvejende institutioner, og at deres vedtægter skal godkendes af undervisningsministeren. Der forudsættes ikke for disse institutioners vedkommende oprettet styrelsesråd eller undervisningsråd, men bestyrelsen for den selvejende institution forudsættes sammensat efter samme retningslinier, som foreslået for styrelsesrådene i de som bilag optagne kgl. anordninger for Handelshøjskolen i København henholdsvis Handelshøjskolen i Århus.

Der har i udvalget været enighed om at foreslå, at det i henhold til loven af 1951 nedsatte tilsynsråd for handelshøjskolerne ikke bør opretholdes, såfremt den foreslåede ændrede organisation for handelshøjskolerne gennemføres.

IV. De økonomiske forhold.

a. Driftsudgifter.

Udgifterne til drift af handelshøjskolerne afholdes af handelshøjskolerne. I henhold til bekendtgørelse nr. 456 af 22. november 1951 om statens tilskud til handelshøjskolernes drift ydes tilskud fra staten, og indtil august 1961 blev der betalt studieafgifter og eksamenskendelser af de studerende. Statens tilskud udgør 48 pct. af de tilskudsberettigede udgifter, hvortil kommer en rådighedssum på 6 pct. af de nævnte tilskudsberettigede udgifter. Fordelingen af rådighedssummen foretages af undervisningsministeriet efter indstilling af det i hen-

hold til loven af 1951 om handelshøjskoler nedsatte tilsynsråd for handelshøjskolerne.

Fra og med skoleåret 1961-62 har elevafgifter ikke måttet opkræves, men staten har ydet skolerne et beløb svarende til, hvad elevafgifterne ville have udgjort. Refusionen af elevafgifter finder sted på grundlag af de i august 1961 gældende afgifter, og der er ikke i årene siden 1961 gennemført nogen regulering af disse afgifter.

Handelshøjskolernes driftsudgifter har i tiden siden 1961 været stærkt stigende fortrinsvis på grund af den fastsatte udbygning af handelshøjskolerne i København og Århus.

Som det fremgår af bilag 6, vedrører udgiftstigningen i første række stigende udgifter til lønninger og lokaler.

Udover almindelige lønstigninger i takt med det øvrige samfunds lønninger skyldes de øgede lønudgifter dels en stigning i antallet af studerende, der har skabt behov for flere lærere, dels at den øgede forskningsaktivitet ved handelshøjskolerne i København og Århus har stillet krav om ansættelse af flere videnskabelige medarbejdere.

Stigningen i lokaleudgifter skyldes på tilsvarende måde et øget lokalebehov samt den i samfundet i øvrigt stedfundne stigning i lejeudgifter og udgifter til opførelse af nye bygninger. Som det fremgår af den nævnte tabel, har statens tilskud incl. rådighedssum og refusion af elevafgifter i finansårene 1961-62, 1962-63 og 1963-64 udgjort i alt henholdsvis 5,9 mill. kr., 6,7 mill. kr. og 7,8 mill. kr. Som følge af de stigende driftsudgifter og den omstændighed, at elevafgiftsniveauet fra 1961 ikke er reguleret, har skolerne i årene siden 1961 haft underskud.

Det bemærkes i denne forbindelse, at finansudvalget for at sikre den fortsatte drift af erhvervsskolerne, herunder handelshøjskolerne, har tiltrådt, dels at undervisningsministeriet giver tilsagn om at ville dække det akkumulerede driftsunderskud for handelsskolernes og handelshøjskolernes vedkommende indtil 31. juli 1963, efter visse nærmere fastsatte retningslinier, dels at undervisningsministeriet i finansårene 1963-64 og 1964-65 inden for de på finansloven bevilgede beløb udbetaler bl.a. handelshøjskolerne forskud på nævnte underskudsdekning i det omfang, sådan forskudsudbetaling må anses for nødvendig for at videreføre undervisningen. Af de nævnte bevillinger er i finansåret 1963-64 udbetalt handelshøjskolerne i København og Århus et forskudsbeløb på henholdsvis 425.000 kr. og 275.000 kr.

Såfremt nærværende lovforslag gennemføres, vil det ligesom indtil 31. juli 1963 være nødvendigt

at søge den ovennævnte hjemmel til efter visse nærmere retningslinier at dække det akkumulerede underskud for handelshøjskolerne udstrakt til det tidspunkt, fra hvilket nærværende lovforslag gennemføres.

Som det fremgår af lovforslagets § 9, stk. 1, har udvalget foreslået, at staten dækker samtlige de godkendte udgifter ved handelshøjskolernes drift. Udvalget har herunder lagt vægt på, at handelshøjskolernes repræsentanter i udvalget har givet udtryk for, at det ikke vil være muligt at fortsætte skolernes drift, medmindre alle faktisk nødvendige driftsudgifter dækkes fuldtud af det offentlige. Udvalget har endvidere henvist til, at staten fuldtud dækker udgifterne ved de øvrige højere læreanstalters drift, og at staten i henhold til lov nr. 146 af 25. april 1962 om teknika ligeledes fuldtud dækker de med driften af teknika forbundne udgifter.

Udvalget har endelig i denne forbindelse fundet det naturligt at henvise til, at staten i henhold til lov nr. 191 af 4. juni 1964 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler kan dække samtlige tilskudsberettigende udgifter vedrørende den videregående undervisning på erhvervsskoler, der er organiserede som selvejende institutioner.

Udvalget har samtidig med forslaget om, at staten fuldtud dækker handelshøjskolernes driftsudgifter, fremhævet, at dette må medføre, at der skabes sikkerhed for, at midlerne udelukkende anvendes til handelshøjskolernes forsknings- og undervisningsvirksomhed, og har derfor foreslået, at højskolerne organiseres som selvejende institutioner.

Det bemærkes, at udvalget i forbindelse med forslaget om fuld dækning af driftsudgifterne har overvejet, hvorvidt handelshøjskolerne burde overgå til statsdrift. Efter udvalgets opfattelse vil en statsovertagelse imidlertid ikke indebære sådanne fordele, at disse kan opveje det tab, som en statsovertagelse vil medføre med hensyn til et organisatorisk brud på det traditionelle samarbejde mellem højskolerne og de relevante erhverv. Under udvalgets drøftelser er der såvel fra erhvervslivets side som fra handelshøjskolernes lærerforsamlinger blevet givet udtryk for et stærkt ønske om at bevare en organisatorisk tilknytning mellem højskolerne og erhvervslivet. Ved at organisere handelshøjskolerne som selvejende institutioner opnår man på den ene side at bevare denne organisatoriske tilknytning, medens man på den anden side skaber fornøden

sikkerhed for, at de midler, der af staten ydes til højskolerne, udelukkende kommer disses forsknings- og undervisningsformål til gode.

Med hensyn til lovforslagets økonomiske konsekvenser bemærkes, at statens udgifter for skoleåret 1965-66 forventes at ville andrage ca. 13 mill. kr.

b. *Anlægsudgifter.*

Til opførelse af bygninger samt til køb og ombygning af bygninger til undervisnings- og forskningsvirksomhed for handelshøjskolerne yder staten en i analogi med de for erhvervsskolerne i henhold til lov nr. 197 af 7. juni 1958 om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter af finansudvalget godkendt praksis 4 pct. rentebærende, afdragsfrie lån med beløb indtil 50 pct. af opførelsesværdien efter størst mulige offentlige lån, medens skolerne selv skal tilvejebringe et beløb på mindst $16\frac{2}{3}$ pct. Til mindre ombygninger eller forbedringer og hjælp til opførelse af tilbygninger samt større ombygninger kan ligeledes ydes 4 pct. rentebærende, afdragsfrie lån på indtil 75 pct. af udgifterne. Sker indretning af lokaler i lejet ejendom, ydes rente- og afdragsfrie lån af samme størrelse.

Til anskaffelse af undervisningsmateriel samt inventar kan ydes indtil 75 pct. rente- og afdragsfrie lån.

Udvalget har foreslået, jfr. lovforslagets § 6, stk. 2 og 3, at der af statskassen kan ydes handelshøjskolerne rente- og afdragsfrie lån til opførelse, ombygning eller køb af bygninger samt tilskud til indretning af lejede lokaler. Det er endvidere foreslået, at udstyr o.lign. til brug for handelshøjskoler kan stilles til rådighed af staten. Baggrunden for dette forslag må søges i, at udviklingen må antages at ville medføre krav om en betydelig udbygning af de bestående højskoler, samt at erfaringen har vist, at det for handelshøjskolerne som for de øvrige erhvervsskoler er forbundet med meget betydelige vanskeligheder at fremskaffe den efter de gældende regler nødvendige egenkapital.

Udvalget har endvidere henvist til den for teknika ved den ovennævnte lov af 1962 gennemførte låne- og tilskudsordning samt til reglerne om lån og tilskud til selvejende erhvervsskoler, der meddeler videregående undervisning, jfr. den ovennævnte lov af 4. juni 1964.

Inden for de seneste år er givet tilsagn om statslån efter de gældende regler til opførelse af 1. etape af en handelshøjskolebygning i Århus, medens lokaleproblemerne for Handelshøjskolen i København midlertidigt er løst ved leje af en større ejendom i København.

Det bemærkes, at anlægsudgifterne for handelshøjskoleafdelingernes vedkommende hidtil er gennemført af vedkommende lokale handelsskole, således at handelshøjskoleafdelingen alene gennem lejebetaling har deltaget i de her omhandlede udgifter. De foreslåede regler om lån og tilskud til handelshøjskoler forventes i hvert fald i de nærmest følgende år fortrinsvis at få betydning for handelshøjskolerne i København og Århus.

Medens lokaleproblemerne for Handelshøjskolen i København som anført midlertidigt har fundet en løsning, forventes Handelshøjskolen i Århus i løbet af kort tid at måtte foretage en yderligere udbygning af den projekterede handelshøjskolebygning (2. etape), og i denne forbindelse vil en gennemførelse af lovforslaget medføre en merudgift for staten på skønsmæssigt 500.000 kr.

Til lovforslagets enkelte paragraffer skal i øvrigt knyttes følgende bemærkninger:

Til § 1.

Det foreslås i § 1 at fastslå, at handelshøjskolerne i København og Århus er højere læreanstalter, samt at disse højskoler skal være selvejende institutioner.

Idet man for så vidt angår baggrunden herfor henviser til bemærkningerne foran, tilføjes, at Handelshøjskolen i Århus siden 1956 har været organiseret som en selvejende institution, medens Handelshøjskolen i København ejes og drives af Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse. Det vil være en konsekvens af nærværende lovforslag, at Handelshøjskolen i København udskilles som en selvstændig, selvejende institution.

For så vidt der foreligger behov for uddannelse i emner, som ikke omfattes af de nu godkendte eksaminer og prøver, og sådan undervisning agtes meddelt, er man sindet at tilvejebringe bevillingsmæssig hjemmel hertil.

Til § 3.

Der foreslås en bestemmelse om, at der ved kgl. anordning kan gives en handelshøjskole ret til at tildele den erhvervsøkonomiske og den erhvervsproglige doktorgrad.

Til § 4.

I denne paragraf fastslås, at den enkelte handelshøjskole ledes af et styrelsesråd, et undervisningsråd og et rektorembede. I det man henviser til det foran anførte vedrørende baggrunden for ønsket om handelshøjskolerne organisering som selvejende institutioner bemærkes, at styrelses-

rådets opgave vil være at følge handelshøjskolens virksomhed og udvikling, at varetage handelshøjskolens økonomiske administration og forvaltning, herunder forvalte de til handelshøjskolen bevilgede og henlagte midler, samt at ansætte og afskedige de til handelshøjskolen knyttede lærerkræfter og det øvrige personale med visse undtagelser, jfr. herved de som bilag optagne udkast til kgl. anordninger for henholdsvis Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus.

Undervisningsrådets opgave vil være at forestå handelshøjskolens generelle forskningsmæssige og undervisningsmæssige virksomhed, idet det samtidig er fastsat, at de af undervisningsrådet truffne afgørelser for nærmere angivne områder skal forelægges styrelsesrådet, jfr. ligeledes de ovennævnte anordningsudkast.

Rektor leder handelshøjskolens daglige virksomhed og træffer herunder afgørelse i alle sager, hvor beslutning ikke er forbeholdt undervisningsministeren, styrelsesrådet eller undervisningsrådet. Rektor fører forsædet i undervisningsrådet, ligesom han repræsenterer handelshøjskolen udadtil. Rektor og prorektor deltager i styrelsesrådets møder uden stemmeret, jfr. i det hele anordningsudkastene.

Som det vil være fremgået af de foran under III og IV anførte bemærkninger, har man ved udarbejdelsen af nærværende forslag lagt afgørende vægt på såvel at sikre et fortsat nært samarbejde mellem erhvervslivet og skolerne som at muliggøre undervisningsrådets afgørende indflydelse med hensyn til generelle forskningsmæssige og undervisningsmæssige spørgsmål. Disse to hensyn er søgt varetaget ved opbygningen af kompetencefordelingen mellem styrelsesrådet, fortrinsvis repræsenterende erhvervslivet, og undervisningsrådet, repræsenterende de ved den enkelte handelshøjskole ansatte professorer og øvrige studieledere.

Ifølge § 4 kan der endvidere ved en handelshøjskole oprettes fagråd til at varetage dele af undervisningsrådets opgaver. Det er herved forudsat, at det kunne være ønskeligt i en mindre, specielt sagkyndig lærerkreds at behandle de for den enkelte studieretning særlige undervisningsmæssige problemer.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at der ifølge de som bilag optagne udkast til kgl. anordninger er tilvejebragt hjemmel til oprettelse af de studerendes råd ved handelshøjskolerne henholdsvis i København og Århus. Der er ved begge de nævnte højskoler i dag valgt repræsentanter for de studerende, men der er ikke tillagt denne repræsentation nogen formel status. Dette søges opnået

gennem de for hver enkelt handelshøjskole foreslåede anordninger, således at det slås fast, at de studerende ved disse højskoler har samme ret til repræsentation som på de øvrige højere læreanstalter.

Til § 5.

Med hensyn til rektorvalg bestemmes det i denne paragraf, at dette sker ved kgl. resolution efter indstilling af handelshøjskolernes undervisningsråd, idet dog denne indstilling skal være tiltrådt af styrelsesrådet. Af praktiske grunde er endvidere bestemt, at der for to år ad gangen af undervisningsrådet vælges en prorektor med tilsvarende funktioner, som påhviler prorektorerne ved de andre højere læreanstalter.

Til § 7.

Det foreslås, jfr. det foran under II anførte, at muliggøre opretholdelse af de eksisterende handelshøjskoleafdelinger samt oprettelse af nye handelshøjskoleafdelinger. Det er imidlertid afgørende, at der samtidig skabes så stor sikkerhed som muligt for den undervisningsmæssige kvalitet ved disse handelshøjskoleafdelinger, og der er derfor i § 7 foreslået, at en række betingelser skal være opfyldt som forudsætning for godkendelse, herunder at der er tilstrækkeligt behov for den pågældende undervisning, at man disponerer over studieledere og lærerkræfter med de fornødne kvalifikationer, for studieledernes vedkommende fastslået af et sagkyndigt bedømmelsesudvalg, samt at den enkelte handelshøjskoleafdeling tilrettelægger sin undervisning i overensstemmelse med undervisningsplaner godkendt af en af de to handelshøjskoler. Der forudsættes herved et nært samarbejde i pædagogisk henseende mellem den pågældende handelshøjskoleafdeling og vedkommende handelshøjskole.

Også for disse handelshøjskoleafdelingers vedkommende forudsættes det, at de organiseres som selvejende institutioner med vedtægter godkendt af undervisningsministeren. Det har også for handelshøjskoleafdelingernes vedkommende været afgørende gennem denne organisationsform at bevare samarbejdet mellem erhvervslivet og den enkelte skole, samt at sikre den rette anvendelse af de bevilgede midler.

Handelshøjskoleafdelingerne meddeler som tidligere anført undervisning til og afholder eksamen for såvel et eller flere af de erhvervsøkonomiske specialstudier som et eller flere af korrespondentstudierne. Det er derfor i § 7, stk. 4, bestemt, at korrespondentstudierne kan lægges ud til handelshøjskoleafdelingerne eller til andre institutioner. Der tænkes i sidstnævnte forbindelse enten på selvstændige erhvervsproglige skoler eller højere handelsskoler.

Til § 9.

Der henvises til de foran under IV anførte bemærkninger.

Det tilføjes, at handelshøjskolerne og handelshøjskoleafdelingerne vil blive underkastet de for forvaltningen af statsmidler i almindelighed gældende revisionsbestemmelser.

Til § 12.

I denne paragraf bestemmes, at betegnelsen „handelshøjskole“ kun må anvendes af handelshøjskolerne i København og Århus. Reglen indebærer en indskrænkning i forhold til bestemmelserne i loven af 1951 om handelshøjskoler, hvor betegnelsen „handelshøjskole“ måtte anvendes af de i medfør af denne lov godkendte skoler. Den foreslåede bestemmelse medfører, at oprettelse af handelshøjskoler uden for København og Århus kun kan ske ved lov, samt at handelshøjskoleafdelingerne, som hidtil har båret betegnelsen „handelshøjskole“, fremtidigt, såfremt nærværende forslag gennemføres, vil kunne betegne sig som „handelshøjskoleafdeling“, jfr. forslagets § 7, stk. 3.

Det fastslås endvidere, at dimittenderne fra handelshøjskolerne og handelshøjskoleafdelingerne er eneberettiget til at anvende de betegnelser, som fastsættes ved kgl. anordning. Bestemmelsen svarer til § 3 i loven af 1951, jfr. kgl. anordning af 13. juni 1959 angående betegnelser for dimittender fra handelshøjskolerne.

Overtrædelse af disse bestemmelser vil ifølge paragraffens stk. 4 kunne straffes med bøde.

Til § 13.

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft den 1. august 1965 samtidigt med det nye skoleårs begyndelse. Ved handelshøjskolerne har man hidtil anvendt skoleåret som regnskabsår.

Bilag I.

Udkast

til

Kgl. anordning for Handelshøjskolen i København.

§ 1. Handelshøjskolen i København er en selvejende institution, der står under tilsyn af undervisningsministeren. Dens hjemsted og værneting er København.

§ 2. Handelshøjskolen i København kan forberede til og afholde følgende eksaminer i erhvervsøkonomi

- a. den almene erhvervsøkonomiske eksamen,
- b) den handelsvidenskabelige kandidateksamnen,
- c) den handelsvidenskabelige licentiateksamnen,
- d) diplomprøver efter erhvervsøkonomiske specialstudier,

og følgende eksaminer i sprog:

- e) den tresproglige korrespondenteksamen,
- f) den ensproglige korrespondenteksamen,
- g) den erhvervsproglige afgangseksamen,
- h) den erhvervsproglige kandidateksamnen.

Stk. 2. Med undervisningsministerens godkendelse kan der undervises i emner, som ikke omfattes af ovennævnte eksaminer, for så vidt der foreligger et behov for uddannelse på vedkommende område. De nærmere regler om eksaminer i sådanne emner fastsættes ved kgl. anordning.

Stk. 3. Ved handelshøjskolen kan der drives forskning inden for de fagområder, der er genstand for undervisning, og dermed beslægtede områder.

Stk. 4. Ud over den ovenfor nævnte undervisning og forskning kan der efter styrelsesrådets og undervisningsrådets beslutning etableres anden højere undervisning eller forskning ved handelshøjskolen for midler, der tilvejebringes ved styrelsesrådets foranstaltning. Om sådan under-

visning skal der gives undervisningsministeren underretning.

§ 3. Handelshøjskolens organer er et styrelsesråd, et undervisningsråd og et rektorembede.

§ 4. Handelshøjskolens styrelsesråd består af indtil 8 medlemmer, af hvilke Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse vælger 6 medlemmer som en alsidig repræsentation for erhvervslivet. Valgperioden er 3 år, idet der hvert år afgår 2 medlemmer. Af de ved styrelsesrådets oprettelse valgte medlemmer udpeges dog ved lodtrækning 2 til at fungere i 4 år og 2 til at fungere i 5 år. Genvalg kan finde sted. Undervisningsministeren udpeger indtil 2 medlemmer. Rektor og prorektor deltager uden stemmeret i styrelsesrådets møder.

Stk. 2. Styrelsesrådet vælger en formand af sin midte. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 5. Styrelsesrådet har til opgave at følge handelshøjskolens virksomhed og udvikling. Det behandler og udtaler sig om sager vedrørende adgangsbetingelser, oprettelse af nye og omdannelse eller nedlæggelse af bestående studieretninger ved højskolen, der oversendes af undervisningsrådet, jfr. § 6, stk. 3.

Stk. 2. Rådet varetager handelshøjskolens økonomiske administration og forvalter de til højskolen bevilgede eller henlagte midler. Det har ansvaret for højskolens budget og regnskaber.

Stk. 3. De nærmere regler om, hvem der har ret til at tegne styrelsesrådet fastsættes i vedtægterne for handelshøjskolen.

Stk. 4. Styrelsesrådet tager stilling til undervisningsrådets indstilling vedrørende

udnævnelse af rektor, jfr. § 8, stk. 1. Det udnævner en inspektør til at bistå rektor og lede handelshøjskolens kontor.

Stk. 5. Styrelsesrådet behandler alle sager vedrørende oprettelse eller nedlæggelse af stillinger ved højskolen, og rådet ansætter og afskediger personale i sådanne stillinger. Ved ansættelse af professorer eller andre medarbejdere efter indstilling af sagkyndige bedømmelsesudvalg iagttages de herom gældende regler.

Stk. 6. Styrelsesrådet behandler i øvrigt enhver sag, der af formanden, rådets flertal, undervisningsrådet eller rektor skønnes at være af en sådan betydning for højskolen, at den bør drøftes i rådet.

§ 6. Undervisningsrådet består af handelshøjskolens professorer og andre lærere, som har fået tildelt et selvstændigt ansvar for et større studieområde. Rektor fører forsædet i rådet. Inspektøren er rådets sekretær og deltager i dets forhandlinger uden stemmeret.

Stk. 2. Undervisningsrådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 3. Undervisningsrådet behandler sager vedrørende adgangsbetingelser, oprettelse af nye og omdannelse eller nedlæggelse af bestående studieretninger, oprettelse, omdannelse eller nedlæggelse såvel som besættelse af eller afskedigelse fra professorater og andre akademiske stillinger med undtagelse af stillinger som honorarlønnet timelærer, samt besættelse af eller afskedigelse fra stillingen som inspektør. De af undervisningsrådet truffne beslutninger i sager, der omfattes af bestemmelsen i § 5, stk. 1, forelægges styrelsesrådet til udtalelse med særligt henblik på erhvervslivets behov. For så vidt sådanne sager forelægges undervisningsministeren, skal de være påført bemærkning om styrelsesrådets stilling.

Stk. 4. Undervisningsrådet behandler i øvrigt og træffer i fornødent omfang beslutning i alle andre akademiske anliggender, herunder sager vedrørende forholdet til de studerende.

Stk. 5. Undervisningsrådet behandler endelig enhver sag, der af styrelsesrådet, undervisningsrådets flertal eller rektor skønnes at være af en sådan betydning for handelshøjskolen, at den bør drøftes i rådet.

§ 7. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra undervisningsrådet bestemme, at sager af den i § 6 omhandlede art skal behandles af fagråd for en eller flere af handelshøjskolens studieretninger, ligesom han efter rådets indstilling kan bestemme, at der oprettes et forretningsudvalg inden for rådet til med rektor som formand at behandle visse af de omhandlede sager. Undervisningsrådets indstillinger herom skal inden afgivelsen til undervisningsministeren forelægges styrelsesrådet til udtalelse. Reglerne om fagrådenes formandskab og om fagråds og forretningsudvalgs beføjelser i forhold til undervisningsrådets og højskolens øvrige organer fastsættes af undervisningsministeren.

§ 8. Rektor, der skal være professor ved højskolen, udnævnes ved kgl. resolution for et tidsrum af 5 år efter indstilling fra undervisningsrådet. Indstillingen skal være tiltrådt af styrelsesrådet. Genudnævnelse kan finde sted.

Stk. 2. Rektor leder handelshøjskolens virksomhed og forvalter handelshøjskolens økonomi inden for de af undervisningsministeren og styrelsesrådet fastlagte rammer. Han træffer således afgørelse i alle sager, som ikke fordrer beslutning af undervisningsministeren, eller er forbeholdt undervisningsrådets eller styrelsesrådets afgørelse. Rektor forelægger for undervisningsministeren de af styrelsesrådet eller undervisningsrådet vedtagne indstillinger. Rektor repræsenterer handelshøjskolen udadtil og i forholdet til de studerende.

Stk. 3. Rektor har ansvaret for gennemførelsen af handelshøjskolens undervisning og kan i så henseende forlange de fornødne oplysninger af lærerne.

Stk. 4. Rektor underskriver, hvor ikke andet er bestemt, på handelshøjskolens vegne og udsteder eksamensbeviser og doktordiplomer.

Stk. 5. Efter udløbet af hvert undervisningsår afgiver rektor en beretning til styrelsesrådet om handelshøjskolens virksomhed i det forløbne år, ligesom han udsender en årsberetning.

Stk. 6. Undervisningsrådet vælger for 2 år en professor blandt sine medlemmer til som prorektor at træde i stedet for rektor,

når denne er forhindret. Genvalg kan finde sted.

§ 9. De studerendes råd er den af handelshøjskolen anerkendte repræsentation for de ved denne indtegnede studerende. Dets opgave er at forhandle med handelshøjskolen om sager, der vedrører de studerendes interesser. Rådet stiller forslag om sager af interesse for de studerende og repræsenterer disse såvel over for handelshøjskolen som udadtil. Undervisningsrådet fastsætter nærmere regler for samarbejdet med de stu-

derendes råd efter forhandling med dette. De nærmere regler for rådets indre forhold fastsætter dette selv.

Stk. 2. Rådets medlemmer vælges hvert år af og blandt de ved handelshøjskolen indtegnede studerende. De nærmere regler om valgmåden og om forholdsmæssig repræsentation af de forskellige studieretninger fastsættes af rådet og godkendes af undervisningsrådet.

§ 10. (Ikrafttrædelsesbestemmelse).

Bilag 2.

Udkast

til

Kgl. anordning for Handelshøjskolen i Århus.

§ 1. Handelshøjskolen i Århus er en selvejende institution, der står under tilsyn af undervisningsministeren. Dens hjemsted og værning er Århus.

§ 2. Handelshøjskolen i Århus kan forberede til og afholde følgende eksaminer i erhvervsøkonomi:

- a) den almene erhvervsøkonomiske eksamen,
- b) den handelsvidenskabelige kandidateksamen,
- c) den handelsvidenskabelige licentiateksamnen,
- d) diplomprøver efter erhvervsøkonomiske specialstudier,

og følgende eksaminer i sprog:

- e) den tresproglige korrespondenteksamen,
- f) den ensproglige korrespondenteksamen,
- g) den erhvervsproglige afgangseksamen,
- h) den erhvervsproglige kandidateksamen.

Stk. 2. Med undervisningsministerens godkendelse kan der undervises i emner, som ikke omfattes af ovennævnte eksaminer, for så vidt der foreligger et behov for uddannelse på vedkommende område. De nærmere regler om eksaminer i sådanne emner fastsættes ved kgl. anordning.

Stk. 3. Ved handelshøjskolen kan der drives forskning inden for de fagområder, der er genstand for undervisning, og dermed beslægtede områder.

Stk. 4. Ud over den ovenfor nævnte undervisning og forskning kan der efter styrelsesrådets og undervisningsrådets beslutning etableres anden højere undervisning eller forskning ved handelshøjskolen for midler, der tilvejebringes ved styrelsesrådets foranstaltning. Om sådan undervis-

ning skal der gives undervisningsministeren underretning.

§ 3. Handelshøjskolens organer er et styrelsesråd, et undervisningsråd og et rektorembede.

§ 4. Handelshøjskolens styrelsesråd består af indtil 8 medlemmer, af hvilke bestyrelsen for Århus Handelsstandsforening vælger 3 medlemmer og Provinshandelskammeret 3 medlemmer. Valgperioden er 3 år, idet der hvert år afgår 2 medlemmer, hvoraf 1 repræsentant for Århus Handelsstandsforening og 1 repræsentant for Provinshandelskammeret. Genvalg kan finde sted. Undervisningsministeren udpeger indtil 2 medlemmer. Rektor og prorektor deltager uden stemmeret i styrelsesrådets møder.

Stk. 2. Styrelsesrådet vælger en formand blandt sine medlemmer. Rådet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 5. Styrelsesrådet har til opgave at følge handelshøjskolens virksomhed og udvikling. Det behandler og udtaler sig om sager vedrørende adgangsbetingelser, oprettelse af nye og omdannelse eller nedlæggelse af bestående studieretninger ved højskolen, der oversendes af undervisningsrådet, jfr. § 6, stk. 3.

Stk. 2. Rådet varetager handelshøjskolens økonomiske administration og forvalter de til højskolen bevilgede eller henlagte midler. Det har ansvaret for højskolens budget og regnskaber.

Stk. 3. De nærmere regler om, hvem der har ret til at tegne styrelsesrådet, fastsættes i vedtægterne for handelshøjskolen.

Stk. 4. Styrelsesrådet tager stilling til undervisningsrådets indstilling vedrørende

udnævnelse af rektor, jfr. § 8, stk. 1. Det udnævner en inspektør til at bistå rektor og lede handelshøjskolens kontor.

Stk. 5. Styrelsesrådet behandler alle sager vedrørende oprettelse eller nedlæggelse af stillinger ved højskolen, og rådet ansætter og afskediger personale i sådanne stillinger. Ved ansættelse af professorer eller andre medarbejdere efter indstilling af sagkyndige bedømmelsesudvalg iagttages de herom gældende regler.

Stk. 6. Styrelsesrådet behandler i øvrigt enhver sag, der af formanden, rådets flertal, undervisningsrådet eller rektor skønnes at være af en sådan betydning for højskolen, at den bør drøftes i rådet.

§ 6. Undervisningsrådet består af handelshøjskolens professorer og andre lærere, som har fået tildelt et selvstændigt ansvar for et større studieområde. Rektor fører forsædet i rådet. Inspektøren er rådets sekretær og deltager i dets forhandlinger uden stemmeret.

Stk. 2. Undervisningsrådet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 3. Undervisningsrådet behandler sager vedrørende adgangsbetingelser, oprettelse af nye og omdannelse eller nedlæggelse af bestående studieretninger, oprettelse, omdannelse eller nedlæggelse såvel som besættelse af eller afskedigelse fra professorater og andre akademiske stillinger med undtagelse af stillinger som honorarlønnet timelærer, samt besættelse af eller afskedigelse fra stillingen som inspektør. De af undervisningsrådet truffne beslutninger i sager, der omfattes af bestemmelsen i § 5, stk. 1, forelægges styrelsesrådet til udtalelse med særligt henblik på erhvervslivets behov. For så vidt sådanne sager forelægges undervisningsministeren, skal de være påført bemærkning om styrelsesrådets stilling.

Stk. 4. Undervisningsrådet behandler i øvrigt og træffer i fornødent omfang beslutning i alle andre akademiske anliggender, herunder sager vedrørende forholdet til de studerende.

Stk. 5. Undervisningsrådet behandler endelig enhver sag, der af styrelsesrådet, undervisningsrådets flertal eller rektor skønnes at være af en sådan betydning for handelshøjskolen, at den bør drøftes i rådet.

§ 7. Undervisningsministeren kan efter indstilling fra undervisningsrådet bestemme, at sager af den i § 6 omhandlede art skal behandles af fagråd for en eller flere af handelshøjskolens studieretninger, ligesom han efter rådets indstilling kan bestemme, at der oprettes et forretningsudvalg inden for rådet til med rektor som formand at behandle visse af de omhandlede sager. Undervisningsrådets indstillinger herom skal inden afgivelsen til undervisningsministeren forelægges styrelsesrådet til udtalelse. Reglerne om fagrådenes formandskab og om fagråds og forretningsudvalgs beføjelser i forhold til undervisningsrådets og højskolens øvrige organer fastsættes af undervisningsministeren.

§ 8. Rektor, der skal være professor ved højskolen, udnævnes ved kgl. resolution for et tidsrum af 3 år efter indstilling fra undervisningsrådet. Indstillingen skal være tiltrådt af styrelsesrådet. Umiddelbar genudnævnelse kan finde sted én gang.

Stk. 2. Rektor leder handelshøjskolens virksomhed og forvalter handelshøjskolens økonomi inden for de af undervisningsministeren og styrelsesrådet fastlagte rammer. Han træffer således afgørelse i alle sager, som ikke fordrer beslutning af undervisningsministeren, eller er forbeholdt undervisningsrådets eller styrelsesrådets afgørelse. Rektor forelægger for undervisningsministeren de af styrelsesrådet eller undervisningsrådet vedtagne indstillinger. Rektor repræsenterer handelshøjskolen udadtil og i forholdet til de studerende.

Stk. 3. Rektor har ansvaret for gennemførelsen af handelshøjskolens undervisning og kan i så henseende forlange de fornødne oplysninger af lærerne.

Stk. 4. Rektor underskriver, hvor ikke andet er bestemt, på handelshøjskolens vegne og udsteder eksamensbeviser og doktordiplomer.

Stk. 5. Efter udløbet af hvert undervisningsår afgiver rektor en beretning til styrelsesrådet om handelshøjskolens virksomhed i det forløbne år, ligesom han udsender en årsberetning.

Stk. 6. Undervisningsrådet vælger for 2 år en professor blandt sine medlemmer til som prorektor at træde i stedet for rektor,

når denne er forhindret. Genvalg kan finde sted.

§ 9. De studerendes råd er den af handelshøjskolen anerkendte repræsentation for de ved denne indtegnede studerende. Dets opgave er at forhandle med handelshøjskolen om sager, der vedrører de studerendes interesser. Rådet stiller forslag om sager af interesse for de studerende og repræsenterer disse såvel over for handelshøjskolen som udadtil. Undervisningsrådet fastsætter nærmere regler for samarbejdet med de stude-

rendes råd efter forhandling med dette. De nærmere regler for rådets indre forhold fastsætter dette selv.

Stk. 2. Rådets medlemmer vælges hvert år af og blandt de ved handelshøjskolen indtegnede studerende. De nærmere regler om valgmåden og om forholdsmæssig repræsentation af de forskellige studieretninger fastsættes af rådet og godkendes af undervisningsrådet.

§ 10. (Ikrafttrædelsesbestemmelse).

Bilag 3.**Nyttilmeldte danske studerende på det almene erhvervsøkonomiske studium 1959-1964.**

	København	Århus
1959.....	119	22
1960.....	101	34
1961.....	122	29
1962.....	165	40
1963.....	153	66
1964.....	223	83
	<hr/> 883	<hr/> 274

Nyttilmeldte studerende på de erhvervsøkonomiske specialstudiers 1. del 1959-1964.

	København	Århus	Odense	Ålborg	Kolding	Sønderborg
1959.....	476	95	35	33	3	—
1960.....	537	97	50	48	59	—
1961 ¹⁾	264	45	25	11	1	12
1962.....	389	60	35	34	26	15
1963.....	428	68	50	20	33	15
1964.....	443	87	43	27	42	11

¹⁾ Reduktionen i antal nyttilmeldte i året 1961 var forårsaget af en væsentlig skærpelse af adgangsbetingelserne.

Bilag 4.

Nytilmeldte studerende på de ensproglige korrespondentstudier 1959-1964.

	København				Århus	Odense					Ålborg			Sønd. borg
	Engelsk	Tysk	Fransk	Spansk	Engelsk & Ty. ¹⁾	Engelsk	Tysk	Fransk	Spansk	Engelsk	Tysk	Fransk	Spansk	Engelsk
1959.	155	48	52	39	12	6	1	2	—	11	2	—	—	—
1960.	148	47	46	29	22	6	4	—	—	4	5	—	—	—
1961.	129	39	38	39	22	13	13	—	—	2	—	—	—	8
1962.	143	55	33	61	22	22	4	—	5	6	—	—	—	—
1963.	189	60	49	39	39	25	6	5	—	18	6	4	—	6
1964.	185	80	56	35	41	25	9	—	—	9	—	—	6	9

¹⁾ Grundmaterialet tillader ikke opdeling på de to sprog.

Nytilmeldte studerende på det tresproglige korrespondentstudium 1959-64.

	København	Århus	Odense	Ålborg
1959.....	189	49	33	16
1960.....	187	56	32	21
1961.....	202	58	34	25
1962.....	190	75	38	13
1963.....	215	66	40	30
1964.....	247	82	44	29
	1230	386	221	134

Bilag 5.

**Oversigt over antallet af dimittender fra de erhvervsøkonomiske
specialstudier i årene 1961-62—1963-64.**

	Regnskabsvæsen			Salgsorganisation og reklame			Udenrigshandel		
	1961-62	1962-63	1963-64	1961-62	1962-63	1963-64	1961-62	1962-64	1963-64
København.....	43	55	21	28	29	24	25	25	22
Århus.....	19	24	33	0	0	3	8	12	12
Odense.....	17	24	15	5	4	6	0	0	0
Ålborg.....	4	9	5	0	2	3	0	0	0
Kolding.....	13	5	14	0	0	0	0	0	0

	Organisation			Forsikring			Bankvæsen		
	1961-62	1962-63	1963-64	1961-62	1962-63	1963-64	1961-62	1962-63	1963-64
København.....	1	30	37	11	14	14	17	24	21
Århus.....	0	0	7	0	0	0	0	0	0

Bilag 6.

**Oversigt over handelshøjskolernes driftsudgifter i skoleårene
1961-62, 1962-63 og 1963-64**

med angivelse af statens udgifter ved den hidtidige tilskudsberegning (48 pct. + 6 pct. af de tilskudsberettigende driftsudgifter + refusion af studie- og eksamensafgifter), samt beregning af statens merudgift for samme perioder, såfremt samtlige driftsudgifter dækkes af staten.

(mill. kr.)	1961-62	1962-63	1963-64
Udgifter:			
A. Tilskudsberettigende udgifter			
1. Lokaleudgifter	0,5	0,5	0,6
2. Lærerlønninger	5,3	5,9	7,0
3. Administration	0,6	0,7	0,8
4. Undervisningsmidler	0,1	0,1	0,2
I alt...	6,5	7,2	8,6
B. Ikke-tilskudsberettigende udgifter	0,6	0,6	0,4
Driftsudgifter i alt	7,1	7,8	9,0
C. Statens tilskud til dækning af driftsudgifterne iflg. hidtidig beregning	5,9	6,7	7,8
D. Statens merudgift ved 100 pct. dækning af skolerens samlede driftsudgifter	1,2	1,1	1,2